

367e concert
Woensdag 22 april 2015
20.00 uur

HARRIET
KRIJGH,
cello
MAGDA AMARA,
piano

Grote Zaal
Deventer
Schouwburg

Programma

Johannes Brahms (1833-1897)

Sonate voor klavier en cello nr. 2
in F gr. t. op. 99 (1886)
Allegro vivace
Adagio affettuoso
Allegro passionato
Allegro molto

Ludwig van Beethoven (1770-1827)

7 Variaties over het Duet 'Bei Männern
welche Liebe fühlen' in Es gr. t.
uit *Die Zauberflöte* van Mozart,
WoO 46 (1801)
Thema, Var. I t/m IV: Andante-
Var. V: Si prenda il tempo un
poco più vivace-
Var. VI: Adagio-
Var. VII: Allegro ma non troppo
pauze

Sergej Rachmaninov (1873-1943)

Sonate voor piano en cello in g kl. t.
op. 19 (1901)
Lento- Allegro moderato
Allegro scherzando
Andante
Allegro mosso

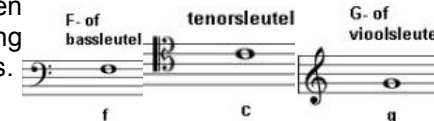
Harriet Krijgh (1991) kreeg op vijfjarige leeftijd haar eerste cellolessen. Op negenjarige leeftijd werd ze toegelaten tot de Jong Talent-klas van Lenian Benjamins van het Utrechts Conservatorium en kreeg ze ook les van Elias Ariczen. Vanaf 2004 vervolgde ze in Wenen haar studies bij Lilia Schulz-Bayrova en Jontscho Bayrova aan het Konservatorium Wien - Privatuniversität der Stadt, waar ze in 2012 haar bachelor behaalde. In 2008 was zij eerste prijswinnaar en winnaar van de Laureatenprijs op het Prinses Christina Concours. Er volgden nog meer prijzen:

o.a. in 2010 eerste prijs in de Fidelio Competition in Wenen, in 2012 de eerste prijs op de Cello Biennale Amsterdam en in 2013 de solistenprijs van de Festspiele Mecklenburg-Vorpommern met het celloconcert van Saint-Saëns. In 2011 maakte Harriet een concertreis door Azië.

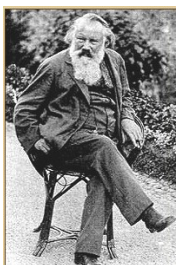
Magda Amara (Moskou, 1984) werd in haar geboorteplaats opgeleid aan het Tsjaikovski Conservatorium door Sergey Dorensky. Zij sloot haar opleiding af met de hoogste onderscheiding en vervolgde haar studies bij Stefan Vladar in Wenen. Ook Magda behaalde meerdere eerste prijzen op concoursen: in Boekarest (1998), Moskou (2003) en Cagliari (2008). Op het Internationale Vladimir Horowitz Concours in Kiev (2007) behaalde zij de derde prijs. Inmiddels zijn van Harriet vier cd's opgenomen; de cd van Harriet en Magda met de cellosonates van Brahms (2013) kreeg juichende recensies waarin de gerijpte interpretatie werd genoemd.

Programmatoelichting

In de loop van de 16e eeuw ontwikkelde zich uit diverse soorten strijkinstrumenten (de vedels) geleidelijk als ideale typen: de viool, de altviool, de cello en de contrabas. De viool bereikte als eerste zijn huidige, perfecte vorm. Ook wat de bespeling betreft liep de viool voorop: reeds in het begin van de 18e eeuw bereikte de viool-techniek een hoge graad van perfectie. De ontwikkeling van de cello en met name van het cellospel verliep veel trager: het instrument vervulde lange tijd voornamelijk, naast de viola da gamba, een rol in het ondersteunen van de baspartijen. Pas tegen het einde van de 18e eeuw kwam er onder invloed van een aantal goede cellisten verbetering in de doorgaans onbeholpen techniek van het cellospel: In Italië en Spanje Luigi Boccherini (1749-1805), in Frankrijk de gebroeders Duport en in Duitsland Bernhard Romberg (1767-1841). Deze laatste voerde een aantal technische verbeteringen door waardoor het cellospel gemakkelijker werd: hij liet bv. de toets aan de kant van de laagste snaar vlak schaven wat meer vrijheid voor de strijkstok opleverde. De toonomvang van de cello maakt het, bij gebruik van één notenbalk, noodzakelijk meer sleutels te gebruiken, Boccherini hanteerde er zes (!) en vaak werd het probleem individueel opgelost, maar Romberg voerde, evenals Duport, een standaard notering in met drie sleutels.

Beethoven en Romberg speelden beiden in het Hoforkest in Bonn en toen ze elkaar later in Wenen terugzagen stelde Beethoven voor een celloconcert voor hem te schrijven. Romberg is daar helaas niet op ingegaan met als argument dat hijzelf wel 'in staat was zijn concerten te schrijven'; tja..., en nu zijn er 10 celloconcerten van Romberg maar helaas is er geen van Beethoven! In 1796 kreeg Beethoven intensief contact met Jean-Louis Duport, waarna hij zijn eerste 2 cellosonates op. 5 componeerde, een mijlpaal, want dit zijn de eerste sonates waarbij de cello net zo'n volwaardig instrument is geworden als de viool in b.v. de sonates en concerten van Mozart. In 1807 componeerde Beethoven zijn derde cellosonate en in 1815 zijn twee laatste cellosonates op.102.

Johannes Brahms, die, zoals bekend, steeds de 'voetstappen van de reus Beethoven' achter zich voelde, componeerde zijn twee cellosonates in diens traditie en, ondanks de prachtige cellosonates van Chopin en Mendelssohn, wordt het tweetal van Brahms toch als de op Beethoven volgende mijlpaal in de galerij van cellosonates beschouwd.

Brahms componeerde zijn eerste cellosonate tussen 1862 en 1865 en zijn tweede ruim 20 jaar later in de zomer van 1886, tijdens een verblijf aan de Thunersee in Zwitserland. Al kort na zijn terugkeer in Wenen na die zomer voerde Brahms de sonate enkele malen uit in besloten kring met de befaamde Berlijnse cellist Robert Hausmann. Op 24 november volgde de eerste openbare uitvoering. Vooral het eerste deel was voor het toenmalige publiek met name

door zijn tegendraadse ritmiek moeilijk te volgen. De cello valt met pregnante intervallen, na een arpeggio en harmonisch rijke tremolo's van de piano, met de deur in huis. Dit deel is zeer compact gecomponeerd, rijk aan thematische ideeën en dramatisch van expressie. Het Adagio (in Fis), gecomponeerd in de drielidige liedvorm, geeft uiting aan een rijke emotionele geladenheid. Bij het Allegro passionato staat in de pianopartij 'mezza voce' genoteerd, maar tegelijkertijd gaat het er nogal voortvarend en gespierd aan toe, ook door de steeds optredende sforzati; het Trio is mijne-

rend met een innige cantilene van de cello en een doorzichtige pianobegeleiding. Een opgewekt rondo sluit dit meesterwerk af.

Het begrip 'Variaties' staat voor een muziekvorm waarbij een thema, meestal een melodisch gegeven, op verschillende manieren wordt veranderd, bv door wijziging van het melodisch verloop, het ritme, het tempo, harmonische relaties etc. In muziek uit de 18e en 19e eeuw is deze vorm vaak toegepast en **Beethoven** was een meester in de variatiekunst. Van het simpele liedje gezongen door Pamina en Papageno maakt hij in zeven variaties een rijke kamermuzikale parel.

Thema:

Sergej Rachmaninov was een van de allergrootste pianisten van zijn tijd, beroemd om zijn fabelachtige, trefzekere techniek gepaard gaande met een fijnzinnig en vederlicht toucher. Tevens was hij een beroemd dirigent. In een tijd dat het tonale systeem door Schönberg en Scriabin werd aangevochten bleef de componist Rachmaninov zijn leven lang trouw aan de klassieke harmonie. Desondanks heeft zijn muziek een sterke persoonlijke identiteit, meestal na aanhoren van een paar maten al herkenbaar. In het vinden van voor hem hoogst karakteristieke melodieën was hij een meester. Hem is wat dit betreft wel banaliteit verweten maar dit komt vooral

door het misbruik, bv door de filmindustrie, dat van zijn sterk aansprekende melodieën is gemaakt. De cellosonate componeerde hij ongeveer tegelijkertijd met zijn tweede pianoconcert en tussen beide is veel verwantschap. Uitgaande van een tweetonig motief in de cello ontvouwt zich het inleidend Lento waarna de meeslepende en afwisselende thematiek van het Allegro moderato aanvangt. Het 2e deel laat de onheilspellende

dalende toonreeks van het Dies Irae horen. (zie hier-naast) Dit wordt afgewisseld

met een elegische melodie. Het 3e deel brengt inkeer en berusting, de Finale vaart en opgewektheid met twee thema's. In de lange doorwerking duiken reminiscenties op aan thema's uit de voorgaande delen van de sonate, die triomfantelijk eindigt in G groot.

Seizoen 2015-2016

Dinsdag 13 oktober:

Christoph Prégardien, tenor
Christoph Schnackertz, piano
Liederen van Britten, Bruch en Schubert

Woensdag 11 november:

Sitkovetsky Trio,
pianotrio's van Saint-Saëns, Ravel en Dvořák.

Maandag 14 december:

Rosanne Philippens, viool; Julien Quentin, piano
Beethoven, Bach, Brahms, Szymanowski, Stravinsky en Ravel.

Maandag 18 januari:

Zes blazers van het KCO met Jeroen Bal, piano
Werken van Rimski-Korsakov, Poulenc, Martinu.

Woensdag 10 februari:

Nino Gvetadze, piano,
Levan Tskhadadze, klarinet; Ruysdael Kwartet
Schubert Quartettsatz, Mozart klarinetkwintet, Schumann pianokwintet, Prokofiev Ouverture op. 34

Woensdag 9 maart:

Rubens Kwartet, Godfried Hoogeveen, cello
Mendelssohn Thema con Variazioni, Arenski 2e kwartet (met 2 celli), Schubert kwintet D 956

Woensdag 13 april:

Antoninii Baryshevski, piano
(winnaar Anton Rubinsteinconcours 2013)
Chopin vier Mazurka's, Scherzo No. 1 in b op. 20 en selectie uit de 24 Preludes. Ustvolskaya sonate no. 5, Shostakovitsj sonate no. 2

De folder ontvangt u begin mei

Concertprogramma's en recensies:

www.kamermuziek-deventer.nl
ook: klassiekemuziekdeventer.nl